

ඉදිකටු සෑය ආශ්‍රිත සුවිශේෂී වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

පුෂ්පමාලී අයි.ඒ.යූ,¹ ගිම්හානි ඩී.ඩී.බී,² චිරකෝන් ඒ.එම්.එම්.³

අනුරාධපුර මිහින්තලා පුදබිමෙහි ඉදිකොට ඇති ඉදිකටු සෑය ආශ්‍රිත පරිශ්‍රය සුවිශේෂී වාස්තුවිද්‍යාත්මක නිර්මාණයන්ගෙන් සමන්විත ය. පළමුවැනි සේන රජු දවස ඉදිකර වූවක් බවට සැලකෙන මෙය වර්ෂ 1941 දී පුරාවිද්‍යා රක්ෂිත ස්මාරකයක් ලෙස නම් කර ඇත. විහාර පරිශ්‍රය තුළ ඇති දාගැබ, පංචාවාස ගොඩනැගිලි, ප්‍රථිමාසරය, ජන්තාසරය හා මේ සියල්ල වටා ඇති ප්‍රාකාරය යනාදී සුවිශේෂී වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණ පිළිබඳ මෙහිදී අධ්‍යයනයට භාජනය කරන ලද අතර ස්ථානීය ගවේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ දත්ත ඒකරාශී කර ඡායාරූපකරණය හරහා දත්ත වාර්තාකරණය සිදු කෙරුණි. ක්‍රි.ව. 8-9 සියවස්හි මහායානික ගෘහ නිර්මාණ ලක්ෂණ සහිත බුබුලාකාර ස්ථූපය, අඩි 6ක් පමණ උස වේදිකාවක් මත අඩි 20ක් පමණ විශ්කම්භයකින් පාදමේ සිට පේසා වළලු දක්වා කළු ගලින් ද, උපරි භාගය ගඩොලින් ද කරවා ඇත. එකිනෙකට සමාන්තර වූ එක ම ආකෘතියක පංචාවාස ගොඩනැගිලි පියගැටපෙළ, කැටයම් සහිත සඳකඩ පහණ, කොරවක්ගල් හා මුරගල්වලින් යුක්ත ය. බුදු පිළිම වහන්සේගේ ආරක්ෂාව උදෙසා කරවූ ප්‍රථිමාසරයක ශේෂ සාධක මෙම වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණ අතර දක්නට තිබේ. තනි කළු ගලින් නිමවා ඇති නිර්මාණයක් ලෙසට හඳුනාගත් ජන්තාසරය මෙම පරිශ්‍රයේ ප්‍රධාන වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණයක් ලෙසට සැලකිය හැකි ය. හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ පැන් පහසු කළ පොකුණක් වන මෙය විවිධ සමී රෝග ඇතුළු නොයෙකුත් රෝගාදියට ඖෂධ සකස් කළ බෙහෙත් ඔරුවක් ලෙසට ද යොදාගෙන ඇත. මෙහි නිර්මාණ තාක්ෂණය දෙස බැලීමේ දී පොකුණට අවශ්‍ය ජලය කාණු පද්ධතියක් මගින් ලබාගෙන ඇති අතර පොකුණට පිවිසීම සඳහා පඩිපෙළ නිර්මාණය කිරීමේ දී ඔපමට්ටම් කරන ලද කළුගල් පතුරු පොකුණේ පහළට යත් ම පටු වන අයුරින් ද, ඉහළම කොටස බිම් මට්ටමින් උඩට ශක්තිමත් හා සනච තරමක් වක්‍ර ව නිර්මාණය කර තිබෙනු දැකිය හැකි ය. මේ සියල්ල වටා ඇති ප්‍රාකාරය සුවිශාල ගල් කුට්ටි එකිනෙකට වාද්දා නිර්මාණය කර තිබේ. සමස්තයක් වශයෙන් මෙම නිර්මාණ වාස්තුවිද්‍යාත්මක අතින් සුවිශේෂී බව ඇගයිය හැකි අතර මේවායෙහි සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවයකි.

මූලාශ්‍ර පද : ඉදිකටු සෑය, වාස්තුවිද්‍යාව, ජන්තාසරය, පංචාවාස, ප්‍රථිමාසරය

---

^{1,2,3} පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
ushani.pushpamali@gmail.com